

Barnkonsekvensanalys som verktyg i beslutsfattande

6.11.2019

Petra Lindblad

Barnkonventionen och finländsk lagstiftning

- Finländsk lagstiftning; 6 § 2 mom. grundlagen - Barn skall bemötas som jämlika individer och de skall ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.
- I 23 kap. 3 § i kyrkoordningen föreskrivs att kyrkliga myndigheter i sin beredning av beslut ska beakta beslutets konsekvenser för alla barn och unga under 18 år.
- Konventionen om barnets rättigheter innehåller följande fyra grundprinciper: 1. Icke-diskriminering 2. Prioritering av barnets bästa 3. Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling 4. Barnets rätt att höras

Konsekvenser av beslut

- Direkta: Konsekvenser för hälsa, mänskliga relationer, boende, rörlighet, delaktighet och deltagande samt jämlikhet.
- Indirekta: Konsekvenser för familjens ekonomi och service, konsekvenser för samhället och området samt sociala relationer.

Varför BKA?

- En barnkonsekvensanalys leder till bättre hänsyn till barnens rättigheter och till att barnen blir mer delaktiga därför att den förutsätter dialog med barnen och att man använder sig av deras sakkunskap.
- En typ av intressebevakning som lyfts in som process i förvaltningen
- Centrala faktorer för att BKA ska lyckas;
 - tidsramarna – tillräckligt tidigt i beredningen,
 - dokumentation – vad tänkte och gjorde man
 - samarbetet mellan anställda och förtroendevalda

Styrning och uppföljning av ibruktagandet

- De kyrkliga myndigheterna kan själva bestämma på vilket sätt barnkonsekvensanalysen organiseras och med vilka metoder analysen genomförs i det praktiska beslutsfattandet.
- Det väsentliga är att barnkonsekvensanalysen så bra som möjligt anknyter till den aktuella myndighetens beslutspraxis och att genomförandet av analysen säkerställs.
- -> Väldigt varierande praxis och vissa församlingar som inte utsett barnombud.
- Finns inte endast ett rätt sätt att bevaka barns intressen i beredning och beslutsfattande.

Barnkonsekvensanalys BKA

- Bestämmelsen gäller alla beslut som en kyrklig myndighet fattar på olika nivåer i kyrkans organisation. Beslutens konsekvenser för barn ska analyseras i samband med beslut som fattas i de olika organen i församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift samt i kyrkans centralförvaltning.
- I praktiken ska man vid beredningen av alla beslut kontrollera om beslutet har konsekvenser för barn och unga. Om det konstateras att beslutet inte har sådana konsekvenser fortgår beredningen normalt. Om det efter en preliminär kartläggning konstateras att beslutet har konsekvenser för barn och unga görs en noggrannare analys av dem.

Barnkonsekvensanalys BKA

- Barnkonsekvensanalysen utförs av det organ som först behandlar ärendet. I praktiken är det den som bereder ett beslut som ska genomföra barnkonsekvensanalysen som en del av den normala beredningen.
- På församlingsnivå förpliktar bestämmelsen församlingarnas kyrkofullmäktige och kyrkoråd, och i de kyrkliga samfälligheterna församlingsråden, gemensamma kyrkorådet och gemensamma kyrkofullmäktige.
- Analysen görs vanligen i kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet, som också bereder ärenden för kyrkofullmäktige, eller i församlingsrådet. Om ett ärende avgörs av direktionen eller bereds av den ska även barnkonsekvensanalysen göras i samma organ.

Barnkonsekvensanalys BKA

- Bestämmelsen förpliktar beslutsfattarna. Om beslutanderätt som ankommer på ett visst organ har delegerats till en tjänsteinnehavare är han eller hon ansvarig för att barnkonsekvensanalysen utförts innan beslutet fattas. Om ett ärende som församlingen fattat beslut om underställs domkapitlet eller Kyrkostyrelsen för beredning ska analysen göras redan på församlingsnivå.
- På stiftsnivå är de beslutande organen stiftsfullmäktige, domkapitlet och, som enskild myndighet, biskopen.
- Varje organ kan själv bestämma hur och i vilken omfattning barnkonsekvensanalysen bäst kan göras.

Barnombudens uppgifter, exempel

- Fungera som sakkunniga i ärenden som gäller barnkonventionen samt barns och ungas ärenden så att beredaren av beslutet kan konsultera barnombuden i olika skeden av beredningen
- Delta i utbildning om barnkonsekvensanalys och förmedla aktuell information till församlingarnas anställda och förtroendevalda
- Organisera utredningen av barns och ungas åsikter
- Hjälpa beredaren att i föredragningslistan plocka ut de beslut som har konsekvenser för barn

BKA i praktiken i församlingarna

- Barnombud utses bland anställda och bland förtroendevalda
- Inte endast barnombudens ansvar, men bra med någon som har som specialuppgift att se på ärenden med "barnglasögonen"
- Formalisera sådant man annars skulle göra och säga; barnombud / medlem av församlingsrådet / vanlig arg morsa
- Vilka ärenden har barnkonsekvens? Eller vilka ärenden har inte?
- Bara beslut får BKA i föredragning och protokoll, inte "för kännedom" eller diskussionsärenden
- "Barnombudets kommentar"

Utmaningar

- Det är viktigt att barnombudens roll, befogenheter och ansvar anges tydligt. Det är särskilt viktigt att se till att hela ansvaret för barnkonsekvensanalysen inte flyttas över från den egentliga beredaren av ärendet till barnombuden.
- Tydliga gränser för vad som är förtroendevaldas och vad som är anställdas roll – förtroende att diskutera och respekt för den andras uppgifter
- Rättigheterna för barn som tillhör minoriteter och grupper med särskilda behov uppmärksammas inte tillräckligt.

Vad innebär det att reda ut barns åsikter?

- Barns och ungas åsikter utgör en del av den information som behövs som stöd för ett beslut. Bestämmelsen i kyrkoordningen förpliktar inte till att reda ut barns och ungas åsikter i samband med barnkonsekvensanalysen.
- Det går dock inte att ta reda på vilken lösning som är bäst ur barns och ungas synvinkel utan att samtidigt vara intresserad av deras egna åsikter.
- När barnets bästa analyseras är det viktigt att respektera barnens och de ungas rätt att fritt uttrycka sin åsikt i alla ärenden som gäller dem själva samt få dessa åsikter beaktade. Barn och unga har som experter på sitt eget liv sådan information som vuxna inte har. Därför måste också barn och unga delta i analysen även om det definitiva beslutet kan avvika från deras.

Vad innebär det att reda ut barns åsikter?

- I praktiken kan åsikterna klarläggas till exempel inom församlingens klubb- eller lägerverksamhet, på ungdomskvällar, inom skolsamarbetet eller som en öppen enkät till exempel på församlingens webbplats. På så sätt kan också de barn och unga som inte aktivt deltar i verksamheten uttrycka sin åsikt.
- Barnens åsikter kan också utredas i samarbete med både barn och föräldrar, särskilt i fråga om små barn.
- Det väsentliga är att utredningen fokuserar på vad som är viktigt för barn och unga uttryckligen i det ärende som beslutet gäller.
- Småbarnsföräldrar – andra förutsättningar att delta i verksamhet än vuxna som inte är mitt i "för mycket av allt"-åren

Vad innebär det att reda ut barns åsikter?

- Utredningen av åsikter ska förläggas till ett sådant skede att resultaten kan beaktas i beredningen av beslutet.
- I utredningen av åsikter ska barnens och de ungas ålder beaktas och metoderna väljas enligt denna. Det ska vara frivilligt och motiverande för dem att delta.
- Det är också viktigt att se till att barnen och de unga får tillräcklig information om beslutsprocessen och sin egen roll i den.
- Olika typer av återkoppling kan användas – behöver inte alltid ha en träff eller skicka ut en enkät.
- Dokumentation av feedback och utvärdering av verksamheten.

Delaktighet i budgetering

- Många olika modeller; helhet ur en viss synvinkel / delbudget
- Användargrupp, t.ex. en viss ålderskategori
- Kopplat till verksamhetsplan – ska vara två dokument som beskriver samma målsättningar
- Mäta vad man åstadkommit, kvalitativt, kvantitativt
- Används i många kommuner och i samband med t.ex. ungdomsfullmäktigearbete
- Kan vara en längre process med en grupp personer som bereder och följer upp

Analyser i olika skeden -> kvalitetskultur

- Barnkonsekvensanalys kan göras före beslut fattas
- Processutvärdering då beslutet implementeras
- Uppföljning för att i efterhand utvärdera hurdana effekter beslutet hade

- I bästa fall leder konsekvensanalysen till ett sätt att arbeta och fatta beslut där tanken på barnkonsekvens inte är en skild process
- Med utgångspunkt i barnets bästa, ”lapsilähtöisyyttä” från strategi till hur man sköter introduktionen av nyanställd personal.

Exempel

- ÅSF:s strategi:
 - Tillsammans genom livet
 - #gemenskap #helighet #glädje #öppenhet
- Mellanmål; mer än en semla
- Åbo och S:t Karins kyrkliga samfällighet: Skappeli, läksyparkki
- Lekparksflytten vid Jakobstads församlingscenter
- Länergårdens brygga
- Sverige: byggprojekt där lekpark revs
- Utrymmesplanering, utvärdering av verksamhet

På gång

- MLL:s riksdagsvalsprogram 2019: ”En systematisk barnkonsekvensanalys i det offentliga beslutsfattandet tillämpas. Vid barnkonsekvensanalysen är det särskilt viktigt att uppmärksamma de barn och ungdomar som lever i en utsatt position. Barnkonsekvensanalysen omfattar även budgetbeslut, vilket innebär att en barnbudgetering görs.”
- Vision för ett barn- och familjevänligt Finland, förarbete för nationell barnstrategi 2040
- Unicef:s barnvänlig kommun-status

Källor

- KCSA:s material: <https://evl.fi/plus/verksamhet/fostran/kyrkans-smabarnspedagogik/barnkonsekvensanalys>
- Sakkunnig inom småbarnspedagogik på KCSA Mirva Sandén
- THL:s material:
<https://thl.fi/documents/605877/4001802/barnkonsekvensanalys+workshoarbeta+2018.pdf/f7afca51-9274-4456-ab9c-2de6b639c8fd>
- https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/miten_arvioida/lapsivaikutusten_arviointi
- Guide om barnkonsekvensanalys av THL, SHM & UKM:
<http://www.julkari.fi/handle/10024/136377>

”I förvaltning finns det alltid möjligheter”

- BKA är ett enkelt sätt att kvalitetssäkra beredning och beslutsfattande med tanke på minderåriga som inte är med i processen utan att någon vuxen involverar dem.
- Lagstadgad konsekvensanalys förpliktigar men utförandet skräddarsys för att passa verksamheten och den egna organisationens arbetssätt.

Tehostevärit

TACK!

FRÅGOR?

petra.lindblad@abo.fi